

189. Εκδεξάμενον οὖν ἔφη εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη ὅτι Καὶ μάλ' ἐπαύσατο, οὐ μέντοι πρὶν γε τὸν παρμὸν προσενεχθῆναι αὐτῇ, ὥστε με θαυμάζειν εἰ τὸ κόσμιον τοῦ σώματος ἐπιθυμῆι τοιούτων ψόφων καὶ γαργαλισμῶν, οἷον καὶ ὁ παρμὸς ἐστίν· πάνυ γὰρ εὐθύς ἐπαύσατο, ἐπειδὴ αὐτῷ τὸν παρμὸν προσήνεγκα. Καὶ τὸν Ἐρυξίμαχον, Ὠγαθέ, φάναι, Ἀριστόφανες, ὄρα τί ποιεῖς. γελωτοποιεῖς μέλλων λέγειν, καὶ φύλακά με τοῦ (b) λόγου ἀναγκάζεις γίγνεσθαι τοῦ σεαυτοῦ, ἐάν τι γελοῖον εἴπῃς, ἐξόν σοι ἐν εἰρήνῃ λέγειν. Καὶ τὸν Ἀριστοφάνη γελάσαντα εἰπεῖν Εὐ λέγεις, ὦ Ἐρυξίμαχε, καὶ μοι ἔστω ἄρρητα τὰ εἰρημένα. ἀλλὰ μὴ με φύλαττε, ὡς ἐγὼ φοβοῦμαι περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, οὐ τι μὴ γελοῖα εἴπω—τοῦτο μὲν γὰρ ἂν κέρδος εἴη καὶ τῆς ἡμετέρας μούσης ἐπιχώριον—ἀλλὰ μὴ καταγέλαστα. Βαλὼν γε, φάναι, ὦ Ἀριστόφανες, οἶει ἐκφεύξεσθαι· ἀλλὰ πρόσεχε τὸν νοῦν καὶ οὕτως λέγε ὡς δώσων λόγον. (c) ἴσως μέντοι, ἂν δόξη μοι, ἀφήσω σε. Καὶ μὴν, ὦ Ἐρυξίμαχε, εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη, ἄλλη γέ πη ἐν νῶ ἔχω λέγειν ἢ ἢ σύ τε καὶ Παισανίας εἰπέτην. ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσιν ἄνθρωποι παντάπασι τὴν τοῦ ἔρωτος δύναμιν οὐκ ἠσθῆσθαι, ἐπεὶ αἰσθανόμενοί γε μέγιστ' ἂν αὐτοῦ ἱερὰ κατασκευάσαι καὶ βωμούς, καὶ θυσίας ἂν ποιεῖν μεγίστας, οὐχ ὥσπερ νῦν τούτων οὐδὲν γίγνεται περὶ αὐτόν, δέον πάντων μάλιστα γίγνεσθαι. ἔστι γὰρ θεῶν (d) φιλανθρωπότατος, ἐπίκουρός τε ὢν τῶν

Εἶτε ὅτι τον διαδέχθηκε στο λόγο ο Αριστοφάνης, λέγοντας ὅτι πολὺ νωρὶς σταμάτησε και, σε κάθε περίπτωση, ὄχι πριν καταφύγει στο φτάρνισμα. «Και παραξενεύομαι που το σώμα μας για να βρίσκεται σε ικανοποιητική κατάσταση χρειάζεται τέτοιους θορύβους και γαργαλίσματα, σαν το φτάρνισμα. Ο λόξυγκας σταμάτησε αυτόματα με την πρόκληση του φταρνίσματος».

Και ο Ερυξίμαχος ανταπάντησε: «Ευλογημένε, Αριστοφάνη, κοίτα τι κάνεις! Προκαλῆς τα γέλια, με το να αργεῖς να πάρεις το λόγο και μ' αναγκάζεις να υπερασπιστώ το λόγο σου σε περίπτωση που πεις κάτι γελοῖο, αν και μπορείς να μιλήσεις σε ἡρεμο κλίμα».

Και ο Αριστοφάνης γέλασε και εἶπε: «Ερυξίμαχε, σωστά μιλάς και ας παραμείνουν ἀπόρητα αυτά που θα πω. Αλλά μη με προσέχεις, γιατί φοβάμαι για αυτά που πρόκειται να πω, ὄχι μήπως προκαλέσουν γέλιο, (ἄλλωστε αυτό θα ἦταν κέρδος και θα υπηρετούσαμε ἔτσι και την τέχνη μας ) ἀλλά μήπως εἶναι για γέλιο οι ἀπόψεις μου».

«Χτυπώντας, Αριστοφάνη» ,εἶπε, «νομίζεις ὅτι θα ξεφύγεις· ἀλλὰ νά 'χεις το νου σου και ἔτσι να μιλήσεις, σαν να πρόκειται ν' απολογηθεῖς. Ἴσως σ' αφήσω, αν ἀλλάξω γνώμη».

«Πράγματι, Ερυξίμαχε», εἶπε ο Αριστοφάνης, «ἔχω κατά νου να δώσω διαφορετική διάσταση στο λόγο απ' αυτή που εσύ και ο Παισανίας δώσατε. Εγὼ νομίζω ὅτι οι ἄνθρωποι δεν ἔχουν ἀντιληφθεῖ καθόλου την δύναμη του ἔρωτα, γιατί, αν την εἶχαν ἀντιληφθεῖ, θα κατασκεύαζαν γι αὐτόν μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς και βωμούς και θά 'καναν λαμπρὲς θυσίες και ὄχι, ὅπως τώρα που τίποτα απ' αυτά δεν γίνεται και εἶναι ἀνάγκη να γίνουν και μάλιστα κατά προτεραιότητα. Εξάλλου, εἶναι ο πιο φιλάνθρωπος θεός, εἶναι αρωγός και γιατρός των ἀνθρώπων, που, ὅταν εἶναι θεραπευμένοι

ἀνθρώπων καὶ ἰατρὸς τούτων ὧν ἰαθέντων μεγίστη εὐδαιμονία ἂν τῷ ἀνθρωπείῳ γένει εἴη. ἐγὼ οὖν πειράσομαι ὑμῖν εἰσηγήσασθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων διδάσκαλοι ἔσεσθε. δεῖ δὲ πρῶτον ὑμᾶς μαθεῖν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὰ παθήματα αὐτῆς. ἢ γὰρ πάλαι ἡμῶν φύσις οὐχ αὕτη ἦν ἢπερ νῦν, ἀλλ' ἄλλοια. πρῶτον μὲν γὰρ τρία ἦν τὰ γένη τὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐχ ὡσπερ νῦν δύο, ἄρρεν καὶ θῆλυ, (ε) ἀλλὰ καὶ τρίτον προσῆν κοινὸν ὃν ἀμφοτέρων τούτων, οὗ νῦν ὄνομα λοιπὸν, αὐτὸ δὲ ἠφάνισται· ἀνδρόγυνον γὰρ ἓν τότε μὲν ἦν καὶ εἶδος καὶ ὄνομα ἕξ ἀμφοτέρων κοινὸν τοῦ τε ἄρρενος καὶ θήλεος, νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἀλλ' ἢ ἐν ὄνειδει ὄνομα κείμενον. ἔπειτα ὅλον ἦν ἐκάστου τοῦ ἀνθρώπου τὸ εἶδος στρογγύλον, νῶτον καὶ πλευρὰς κύκλω ἔχον, χεῖρας δὲ τέτταρας εἶχε, καὶ σκέλη τὰ ἴσα ταῖς χερσίν, καὶ πρόσωπα δύο' ἐπ' αὐχένι κυκλοτερεῖ, ὅμοια πάντη· κεφαλὴν δ' ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς προσώποις ἐναντίοις κείμενοις μίαν, καὶ ὦτα τέτταρα, καὶ αἰδοῖα δύο, καὶ τᾶλλα πάντα ὡς ἀπὸ τούτων ἂν τις εἰκάσειεν.

εξασφαλίζεται η μέγιστη ευτυχία για το γένος των ανθρώπων. Εγώ, λοιπόν, θα προσπαθήσω να σας εξηγήσω τη δύναμή του και σεις να την διδάξετε και στους άλλους. Όμως πρώτα πρέπει να σας μιλήσω για τη φύση της ανθρώπινης ψυχής και τα πάθη της. Στο παρελθόν, η φύση μας δεν ήταν ίδια με τη σημερινή, αλλά διαφορετική. Κατ' αρχάς τα γένη των ανθρώπων ήταν τρία και όχι, όπως σήμερα δυο, δηλαδή το αρσενικό και το θηλυκό· κοντά σ' αυτά υπήρχε και ένα τρίτο ανάμεικτο από τα δυο αυτά, το όνομα του οποίου έχει χαθεί και δεν σώζεται. Υπήρχε λοιπόν ένα είδος ανδρών που ήταν ταυτόχρονα και γυναίκες και αποτελούνταν από το αρσενικό και το θηλυκό· αυτό το είδος δεν επιβίωσε ως τις μέρες μας· επιβίωσε ο χαρακτηρισμός, προκειμένου να μειώσουμε ή να προσβάλλουμε κάποιον. Συνολικά χαρακτηρίζονταν από τα γνωρίσματα του κάθε ανθρώπου, αλλά σαν είδος ήταν στρογγυλό· είχε πλάτη και πλευρά κυκλικά, είχε τέσσερα χέρια και σκέλη ίσα με τα χέρια, είχε δυο πρόσωπα εντελώς ὅμοια πάνω στον στρογγυλό αυχένα και ένα κεφάλι πάνω και στα δυο πρόσωπα που στέκονταν αντιμέτωπα, είχε τέσσερα αυτιά και δυο γεννητικά ὄργανα και ὅλα τα υπόλοιπα φαντάζομαι μπορεί να τα υποθέσει κανείς.